

ժ մի անհատական ջնդուրայից: ՄԲԲԷ մեր բոլոր յայտերը գուր կանցնեն:

Մեզ հարգում են ՍԲՆԱՆՆԻՅ որ բնիկ վան ճիգրանեանց շատով ստացարեւու է իր նոր յարգութիւնը (Մարգարեականութեան) մասին նորոգութիւնները:

«ՍԲՆԱՆՆԻՅ» մեզ հարգում են: «Այսօր մեզ հարգում են կայ շատով երեցօրեանս ինքն իր կողմէն մի քանի ուսումնարանները վերաբերութեամբ խնայիրները մասին խորհրդակցելու նպատակով: Յանկայի է որ նախորդ պարտները անձնականը մի կողմ թողած, նախարարական շահերը միմայն աչքի առնելով են:

«ՍԲՆԱՆՆԻՅ» մեզ հարգում են նաև: «Սերտորական զարդի առաջին դասանը զեանգամ է նախասնեակում, որ նա անարժար է: Սերտորաց ուսումնարանում ուսուցանան անձնակ չը կայ, այնպէս որ ուսուցիչները անորով ձեռնարկ ընթացքում դասակարգները ստիպում են կողի զորի ցրտում յարգումով ստացուելու: Իսկ անուս չը յարարութեան ունի: Տեղիս զարգացնելի անուս չը իր պատկան 9 զարդի հարկի 3 կամ 4 զար է հարգում:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՔՈՒՐՊԱՆԱՅԻ

Այս այս անուս թեամբ կազմուած կը թախ ԻՆՏԱՆԻ ՈՒՍՈՒՄԷՆԱՍԻՐԱՅ Բնկերութիւն, որոյ յայտարարութիւնն հրատարակցինք լրացրոյս անցեալ շաբաթ ուսուր թուով: Չարգահայերը կրթելու գործն ընդարձակ է, ըստ որում նորա ընդարձակ դասաց մէջ կը բնակին: Իրգանի (Բնկերութիւն) զգուցով զայս, իւր գործողութիւնը սահմանափակած է այդ զուտայ կարեւորներն միայն, չեմք ասեր կարեւորներն, զի Մասկան, Իոյի, Սասուն, Սիւ, Շատախ և այլն ունի նուազ բազմաթիւ Չարգահայ ժողովուրդ մի կը պարտաւորին, և սակայն մինչև ցարդ ու է անուս հոգածութեան նիւթ չեն կղած զըծողարար:

Իսկ մեզ պէս ժողովուրդի մի մէջ, որ խնայցնել կը սայ Միացեալ (Բնկերութեան) նման մի (Բնկերութիւն), որչափ նուազ փաստութեամբ գործ կատարուի այնքան անխի խնաստութիւն կը լինի, ամեն ձեւերով, որքան սահմանափակ կերպով պիտի այնքան սպասով կրնայ լինիլ և

ընդհանրապէս, եթէ փորձուի, պարագային պահանջմանց համեմատ, մի քիչ ընդարձակ ձեւերով անել, բոլոր զորքը քիչ ժամանակէն «յանկարծաստ փաստի» մէջ կրնայ խնայ:...

Ուստի, իրգանի Ուսումնարանաց անուամբ Ծանուցուած (Բնկերութիւնը) խոհեմութեամբ փարուած է՝ աւելի ընդարձակ կերպով շրջաբերելով իւր հիմնադիրն իւր քաւրի առաջ կողմէն այս (Բնկերութիւնը) նպատակ ունեցած է կրթել զբուրգահայս, և «իրգանու բազմահայ և ընդարձակ, բայց անձնականը և քրդախօս զուտան» սկսելով, (որ վանայ ծոփուն հարաւային արեւմտեան կողմը կրնայ, և Մաղէշի ու Սըզդերի միջև կը գտնուի) զարդ բացած է իսկի զի զին մէջ, և մեր ժամանակը անզեկութեանց վրայ յիշով կրնամք սակ թէ այս զարդն, ինչպէս նաև յետոյ Նիզիս զի զին մէջ բացուած զարդն, իբրև առաջին նշոյլ բարգաւաճութեան այդ հեռու որ կրկրներու մէջ, մեծ բարիք և յոյժ լաւ տպարարութիւն սկսած էին արտադրել: Իր յիշուի թէ իրգանի (Բնկերութեան) այս Նիզիս զի զի զարդն կը որ անցեալ զեկու. ամսոյ մէջ մի քանի Չարգ բնուարաց թնամութեան զո՛հ զնաց, որք անշահեմներն արտաքեր և զարդն զուտները փակեր էին: Այս պարագայն կը ցուցնէ թէ իրգանի (Բնկերութիւն) իւր սկսած ձեւերով մտաւր բուն վերջին վրայ գրած էր՝ լուսարարութեան և ազգութեան յառաջապահի պաշտան կատարելով այդ հեռու որ անզեկներն, և թէ աւելի համակրութեան և աւելի նիւթական օժանդակութեան արժանի է, քան որչափ չէ փոխելու մինչև ցարդ:

Բնկերութեան Պ. Ուսումնարանը կը ծանուցանէ թէ յառաջիկայ զարնան մի զարդ այ նոյն զուտան Սարգիստ զի զարգացին մէջ պիտի բացուի: Եւ յիշեմ իրգանի (Բնկերութիւն) 500-ի շափ Չարգահայ ազգայն ազգային գաստարակութիւն տուած պիտի լինի, և կըր մի քանի տարի վերջն իւրեանց զարդական ընթացքն աւարտելով, այս պատանիք, որոց իւրաքանչիւրն յայնժամ կարծի մի պիտի լինի, իւրեանց զի զերն և տուններ վերագաւտան, և ժողովուրդին հետ խառնուին նոյնքան բնասնիքներ կազմելով, յայնժամ կատարուած յառաջիկութիւնն զպիտի կըրնայ լինիլ:

Նանկէն տալով Պատրիարքարանի և Սի կաթողիկոսութեան մէջ սկսեցաւ մի անգրէ կաթողիկոսայ կաթողիկոսը եկաւ: Պ. Պաշխ, և փոխանակ նայց պատրիարքարանը կամ մի որ և իցէ կեկեցեալ բակում իջեանելու, ուղղակի զի մեց Թոփ-կաթու և այնուց իջեանեց տանկաց մի մէջընէ մէջ, որ ժամեղական մըլլաներ էին բնակում: Պ. Պաշխ նայեր այդ տանկեղով մեծ վրդովներ մէջ ընկան, Շատերը վախեւորուած էին, որ նայց կաթողիկոսը Ս. Գրանը անելի հանդիմանու ձեւար ժամեղականութիւն կրնայուն: Բայց այնչ չօգնեց պատրիարքարանը պարեմալ յարկով հանդիմացաւ և ապտար կաթողիկոսին արարեց Նիկոսիոյի Արեւու ժամը, և զիս նրա կեկեցանութեան ժամանակ Սի կաթողիկոս ընտրեց այժման Սի կաթու, որը սկսել է նոյն անկարգութիւնները գործել, որոնց նամար պատմեցաւ իր նախորդ (*):

Այս բոլոր փաստերից պարզ երևում է, որ Ս. Գրանը միտ գիտաւորութիւն է ունեցել Նիկոսիոյի կաթողիկոսութիւնը բարձրացնել և Ս. Պաշխ պատրիարքութիւնը կրթել ոչ բարձրութիւն ունեցնել, գտնել նրա իրաւունքները սահմանափակել: Թէ ինչ նպատակ կարող էր լինի այդ անարարութեան մէջ, չառ նկատ է բացարձակ: Յայնչի բուն է, որ Սի նման մի յետ ընկած վախեր կաթողիկոսը չէր կարող այն գործերը անել, որ Սի նման մի յետ ընկած պատրիարքի օրերում:

Ուստի, իրգանի (Բնկերութիւն) ամենէն աւելի քաջակրթութեան արժանի ազգայն հաստատութեանց մին է: Այդ (Բնկերութիւնը) կը գործէ մի այնպիսի զաշտի վերայ, որ կոչու է զեւ, զի Միացեալ (Բնկերութիւն) իսկ զեւ այդ կողմերը ձեւք չէր կրցած զարնել: Իրգանի (Բնկերութիւն) ազգայն մի մեծ նպատակի կը համապատասխանէ, որ է Չարգահայց կրթութիւնը: Իսկ ազգին զրեթէ կրուսեալ մի անգամն ազգին վերադարձելու սրբազան պաշտանն ունի: Բայց այս գործն, որ ինչպէս անձնուցաւ, ժամանակը զօրարութեամբ շրջապատեալ է, չը կրնար խօսքով և եթ ի զլուս հանուիլ իրգանի (Բնկերութիւն) իսկ մինչև ցարդ, զօգնեալից արժանի համեստութեամբ, խօսելէ զգուշացած էր, և այսօր ճակատարաց կը ներկայանայ ազգին՝ իրողութիւններ, արգիւնքներ միայն ծանուցանելով, և իրաւամբ կը խնդրէ, կը պահանջէ իսկ, ազգին նիւթական աջակցութիւն, որպէս զի չը կտաի, և ընդհանրապէս աւելի իսկ զարանայ այն փրկարար ձեւերովն մէջ, որում կը պարագի: Եւ ինչ բուն, հեռուարար, չեմք կարող անել, բայց եթէ ամեն զգուշուհայ անհասից համակրութեան ու աջակցութեան յանձնարարել իրգանի (Ուսումնարան) բարեջան և արգիւնուար (Բնկերութիւն) ճար Նիզիսը, որ այս հրաւերն ալ ի զերև չեղներ, և մի որ փրկուէին Չարգահայց:»

(Մտախ)

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

«Մտախ լրացում կարգում ենք: Վանարայի մէջ (Վայրէթ) անուամբ պարտիքն լրացրի մը նրատարակի սկսաւ, որոյ նպատակն է իւրաւութեան զերարոյն խալիֆային, այն է սուլթանին նոփանարութեան ներքե խալանական զաշտակցութիւն մը կազմել ամեն իւրաքանչիւր: Թուրք լրացրի կարծիք կը յայտնէ թէ ինչու լրացրի մեծապէս պիտի նպատակ չազկատանի: Արգանտանի և ախալի ուրիշ ժողովուրդ մէջ գտնուած իւրաքանչիւր զարգացնելը Սուլթանին զերիւխանութեան ներքե միացնելու:»

«Ինչպէս հարգում է նուազիրը, Սպանիայում միմիտարութեան փոփոխութիւն կատարեցաւ: Կանոնաւոր—զէ—կատարի միմիտարը իր անորով միմիտարութեան հրամարական տակց: Նոր միմիտարութեան կազմելը յանձնեցաւ Մարտինը Կանոնաւոր և Սպաստային: Նոր միմիտարութիւնը պատկանում է ժայռայից ձախ կու-

կատարել թիւրքիայի նայերի վերաբերութեամբ, ինչ որ կարող էր անել ժայռայից պատրիարքը, որ անելի մաս էր թէ Ս. Գրանը և թէ Եւրոպային, որ անգուցար յարաբերութիւններ ունի Ս. Պաշխ զիսպաններին նա, և որը անել սահմանադրական կատարութիւն, ազգայն և բնութիւնական ժողով, և այլն:»

Կրանական և կեկեցեան կերպարանութիւններով զարգեցնել իր բրիտանական նպատակներն,—չա Ս. Գրան վաղեմի և իսխ ստիպական զարնած իտալանականութիւններից մէկն է: Բայց Ս. Պաշխ պատրիարքութիւնը նրան անասնելի զարնաւ ժամանակ կըր կրկին բարձրացաւ արեւելեան նարցը: Այդ որից նա վնայց որքան կարելի է, սահմանափակ պատրիարքարանի զերիւխանութիւնը և նրան լոկ կեկեցեան պէտք նշանակութիւն տալ: Այդ նպատակին նանկու փորձերից մէկը պէտք է նախել, որպէս ցոյց տակցինք: Սի կաթողիկոս յարցած խալիֆութիւնները, Բայց Ս. Գրանը ստիպուած է մի զիստար նաչի մէջ: Իսկ ի կատարում համարուող, որ անանական ստիպութիւններն անգամ, նուազեմ սրժատանալով, վերջուցն օրէնքի մէ են ստանում: Բայց Ս. Պաշխ պատրիարքի զերիւխանութիւնը կազմակերպել է ոչ միայն ընդունուած վաղեմ ստիպութիւններով, այլ նախապէս է և սահմանադրական օրէնքներով: Կրա զերիւխանութիւնը

ստեղծութեամբ, այսինքն սահմանադրական սահմանադրականներին: Նրա սրբարանը նախեալն է կորուստերի արձակելը, վարչութեան վերանորոգութիւնը, ներուսն թաղարական և մասուլիս յանցարեւերին, ժամուրի և այլ սպասութիւնների տալը:

«Տրանսիական ազգայն ժողովի մէջ ապարդանի նարցի բնութեան ժամանակ, արիւտաները լի էին անդիտակներով, ժամանակ նախարարութեան մէջ բազմաթիւ կանայք էին նկատուած: Նրա խօսում էին ապարդանի զարգախարի նախապարզ սահմանարանները, նախարարութիւնը պատասխանում էր նրանց խօսքերին կատարեալ լուսութեամբ, իսկ կըր սկսում էին խօսել ապարդանի պաշտարանները, նախարարութիւնը նրանց անն մի խօսքը ոգևորած ժախարարութիւններով կը ընդունում:

«Նիւ-Իորկից նուազում են լրագրիներին, որ կալիֆորնիայի այլ և այլ անգերուած սարսփելի ներգրներ են լինում: Բազմաթիւ ժողովի և անասուններ խնդրում են: Չեղեզված կրկրներում չոգնուար են կրթեկում օգնութիւն նախնելու նամար:

«Առ այժմ յայտնի է որ սպանիական նոր միմիտարութիւնը նախեալ անձններն է կազմում: Սպաստա միմիտարութեամբ է Մարտինը Կանոնա զիստարական միմիտար, ազգայն Պաշխ ժողովին միմիտար, մարկից Վէլա արտաքին գործերի միմիտար:

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋՆԱԳՐՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆԵՆՆԵՆ

Ս. ՊԵՏԵՐՈՒԲՈՂ, 9 փետրվարի «Agence Russe» լրագիրը հարգում է. ա) Արեւելութիւններից զնախած մի քանի նահանգները կուզարկին թաղար կայսրի Ֆիլիպպապի անաններ սովեաներին անմիջապէս օգնութիւն տալու համար, բ) Տղազրական օրէնքների վերանորոգութիւնները կը վերաբերին նոյնպէս և արտասահմանեան զրականութեան ցնդուրային:

Ս. ՊԵՏԵՐՈՒԲՈՂ, 9 փետրվարի Պետական բանկի 5% տոնակը առաջին շրջանի արժէ 95 ռ. 50 կ., երկրորդ 93 ռ. 25 կ., երրորդ 93 ռ. 25 կ., ներքին 5% առաջին փոխառութեան տոնակը արժէ 224 ռ. 75 կ., երկրորդ 223 ռ., արեւելեան առաջին փոխառութեան տոնակը արժէ 92 ռ. 87 կ., երկրորդ 93 ռ., երրորդ 92 ռ. 75 կ., սկի 7 ռ. 73 կ.: Ռուսաց 1 ռ. Լոնդոնի վրա արժէ 25 1/2 պէնս, Ամստերդամի վրա արժէ 128 պէնս, Ռուսաց 100 ռուբլ շամբուրդի վրա արժէ 215 մարկ, Վարկի վրա 267 իրանկ:

Իմրացիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐՄՈՒՆԷՆ

տարածուած է ոչ միայն թիւրքիայի նայց կրկու կաթողիկոսներին վրա, որպիսին են Արքեպիսկոպոս Ս. Սիւր, և մի պատրիարքարանի վրա, որպիսին է Արեւազիմը.—այլ և ստորոգ կաթողիկոսի վրա, որ նայնպէս կախում ունի Ս. Պաշխ նայց պատրիարքարանից: Ինչ շատ ժամանակ չէ անցել, կըր մի քանի տարի առաջ ստորոգ կաթողիկոսի և իր ժողովրդի մէջ խալիֆութիւններ ծագեցան, և կըր նայց պատրիարքը բունց ժողովրդի կողմը, սկսեց պատանել նրա իրաւունքները.—այն ժամանակ ստորոգ կաթողիկոսը ախտակց զուրս զալ Ս. Պաշխ նայց պատրիարքարանի իրաւասութեան տակից, բայց չը կարողացաւ յաջողեցնել: Մինչև այսօր նա իր պաշտանական յարաբերութիւնները թիւրքաց կատարութեան նախապարտ է նայց պատրիարքարանի միմիտարութեամբ, իսկ ինքը ուղղակի Ս. Գրան նա բանակցութիւններ վարելու իրաւունք չունի: Կըր մի ստոր ազգի, մի ստոր կեկեցեան կաթողիկոսին չը յաջողեցաւ ոչնայն ժողովրդի անանական կանանները և զուրս զալ նայց պատրիարքարանի իրաւասութեան տակից, որքան անելի ճնորդ պէտք է նամարել Սի կաթողիկոսի Քրատար ձգտումները, թէ նա իրան պաշտան և զարտից ունեւար թիւրքաց կատարութիւնը: